

گزارش دهی به شورای امنیت ملل متحد توسط نماینده ویژه سرمنشی برای افغانستان، آقای تدامیچی یاماموتو

(چنانچه ایراد گردید)

نیویورک، ۲۱ جون ۲۰۱۷

صبح بخیر، آقای رئیس، اعضای محترم شورای امنیت.

ماه‌هایی که از آخرین گزارش من گذشته، در افغانستان به طور غیرمعمولی پرتنش بوده است. وخامت وضعیت امنیتی تنش‌های سیاسی نهفته را به سطح آورده است. هم‌زمان، آمادگی دولت برای برداشتن گام‌هایی به سوی صلح با برگزاری موفق نشست کابل درباره صلح و امنیت منطقه‌ای در اوایل همین ماه، و همچنین با تداوم اجرای توافق سیاسی با گروه پیشین شورشی «حزب اسلامی»، نشان داده شد. اما بدون تلاش‌های تقویت‌شده دولت وحدت ملی برای افزایش شمولیت سیاسی، تقویت پاسخ‌گویی و بهبود اعتبار دولت، به‌ویژه در بخش امنیت، احتمالاً با بحران‌های بیشتری در محیطی هرچه شکننده‌تر روبه‌رو خواهیم شد. رویدادهای صبح ۲۰ جون، زمانی که تلاش دولت برای برچیدن آخرین تحصن اعتراضی به خشونت انجامید، یادآور ضرورت احتیاط، آرامش و وحدت است.

آقای رئیس،

تازه‌ترین بحران امنیتی و سیاسی با یک بمب‌گذاری تروریستی در مرکز کابل در ۳۱ می آغاز شد. پس از آن، تظاهرات همگانی گسترده‌ای در اعتراض به ناامنی فزاینده شکل گرفت که به خشونت کشیده شد، و سپس در مراسم تشییع یکی از کشته‌شدگان همان تظاهرات، حمله‌ای انتحاری رخ داد. عبدالله، رئیس اجرایی، ربانی، وزیر امور خارجه، و سایر مقامات بلندپایه سیاسی در نزدیکی محل انفجارهای مراسم تشییع حضور داشتند اما خوشبختانه آسیب ندیدند. خطوط گسل سیاسی پدیدار شده هرچه بیشتر بر مبنای قومی شکل می‌گیرند، که این امر به‌ویژه در زمانی نگران‌کننده است که گروه داعش می‌کوشد با حملات علیه مسلمانان شیعه، آتش تفرقه فرقه‌ای را در کشور برانگیزد.

در جریان تظاهرات ضد دولتی در ۲ جون، ما در یوناما ارتباط‌گیری گسترده‌ای با رهبران همه طرف‌ها، به‌ویژه رهبران جریان‌های سیاسی که در اندیشه پیوستن به اعتراضات بودند، انجام دادیم. ما آن‌ها را به خویش‌تنداری فراخواندیم، درباره پیامدهای منفی از دست رفتن کنترل برای همه هشدار دادیم، و از آنان خواستیم فرصت دهند تا مطالبات‌شان بدون توسل به خشونت رسیدگی شود. همراه با تلاش‌های فشرده دولت و اعضای جامعه دیپلماتیک، خطر فوری تشدید تنش خنثی شد. ما از اظهارات بعدی دولت و رهبران سیاسی خارج از دولت که تلاش‌های یوناما را در آرام شدن وضعیت مؤثر دانستند، سپاسگزاریم. با این حال، همچنان نگرانیم که بدون تغییر در شیوه‌های حکومت داری، احتمالاً با بحران‌های آینده‌ای روبه‌رو خواهیم شد که مهارشان دشوارتر باشد.

ریشه اصلی مشکل چیست؟ از تابستان گذشته نشانه‌هایی دیده می‌شد که اجماع گسترده سیاسی در افغانستان در حال فرسایش است. در ماه‌های اخیر شمار فزاینده‌ای از جناح‌های سیاسی—برخی که پیش‌تر بخشی از دولت وحدت ملی بودند و نیز نسل جوان‌تری از نیروهای سیاسی—آغاز به انتقاد از دولت و مطالبه اصلاحات کرده‌اند. آنان استدلال می‌کنند که دولت به اندازه کافی مشورتی و فراگیر نیست. دولت، در مقابل، مدعی است که گروه‌های مخالف با مسدود

کردن اصلاحات مهم و با درخواست جایگزینی دولت به تنش‌ها دامن می‌زنند. هر طرف دیگری را به عمل بر خلاف منافع ملی متهم می‌کند. به نظر من انکارناپذیر است که این برداشت‌ها به تنش‌هایی که فضای سیاسی امروز را تعریف می‌کند، کمک کرده است. وجود اپوزیسیون در هر صحنه سیاسی امری طبیعی است، اما میزان بی‌اعتمادی رو به افزایش است و توسل به شعارها و مواضع آشتی‌ناپذیر بیشتر می‌شود؛ امری که می‌تواند به اعتراضات خشونت‌بار بیشتری دامن بزند. تلاش‌ها برای شمولیت و ساختن اجماع به منظور ثبات سیاسی حیاتی است.

انفجار انتحاری ۳۱ می در دست بیرون از محوطه محدود دیپلماتیک در مرکز کابل رخ داد. این انفجار جان بیش از ۹۰ نفر را گرفت و نزدیک به ۵۰۰ تن را زخمی کرد—همه آنان افغان بودند. با وجود نبود تلفات جدی در میان اتباع خارجی، شماری از تأسیسات دیپلماتیک، از جمله چند ساختمان ملل متحد، به شدت آسیب دید. برخی سفارتخانه‌ها ناچار شدند تا زمان تعمیر تأسیسات‌شان، کارکنان خود را تخلیه کنند. با وجود این واقعیت‌ها، ضروری است اجازه داده نشود این حمله، حمایت بین‌المللی از افغانستان—از جمله کمک‌های توسعه‌ای و اقتصادی—را تضعیف کند. جامعه جهانی نباید مرعوب شود و نه در برابر تروریست‌ها تسلیم گردد.

آقای رئیس،

توانایی دولت برای برگزاری نشست سطح بالای «پروسه کابل» درباره صلح و امنیت منطقه‌ای در ۶ جون در کابل با مشارکت ۲۴ کشور یا سازمان برگزار شد، که نشانگر تاب‌آوری آن و نیز عزم جامعه بین‌المللی برای حفظ حمایت از افغانستان و دولت وحدت ملی بود.

در سخنرانی افتتاحیه، رئیس‌جمهور غنی بیان کرد: «ما در این کنفرانس گرد هم آمده‌ایم زیرا جامعه جهانی تعهدی را امضا کرد که تروریسم تحمل نخواهد شد. و امروز ما خواهان آنیم که جهان به این تعهد عمل کند.» در این رابطه، من از تأیید مجمع عمومی نسبت به پیشنهاد سرمنشی برای ایجاد دفتری جدید در حوزه مبارزه با تروریسم، به ریاست یک معاون سرمنشی، استقبال می‌کنم.

چشم‌انداز افغانستان برای صلح بر این واقعیت استوار است که افغانستان با ثبات به منطقه‌ای با ثبات‌تر و مرفه‌تر خواهد انجامید. تحقق این چشم‌انداز نیازمند عزم راسخ همه دولت‌های ذی‌ربط، به‌ویژه در منطقه و همسایگی، است. دولت افغانستان در کنفرانس کابل از جامعه بین‌المللی خواسته است که این مسئله را در همه ابعادش مورد رسیدگی قرار دهد. پیوند جرم، فساد و تروریسم در نهایت همه دولت‌ها و نظام دولت‌محور را تضعیف می‌کند؛ از همین رو دولت‌ها باید برای مقابله با آن متحد شوند. گواه تعهد ما، یک افغانستان با ثبات خواهد بود.

از جانب افغانستان، سلسله رویدادهای امنیتی اخیر نیاز عاجل به اصلاحات در بخش امنیتی را نشان داده است. من از تعهد حکومت به تعیینات شفاف و شایسته‌محور، و نیز بررسی‌های قابل اعتماد در مورد رویدادهای ۳۱ می، ۲ و ۳ جون، ۲۰ جون و سایر اصلاحات در وزارت‌های امور داخله و دفاع استقبال می‌کنم.

آقای رئیس،

افغانستان، افزون بر مبارزه با شورشی که به نظر می‌رسد در حال پیشروی است، با چالش‌های داخلی متعددی روبه‌رو است. این چالش‌ها شامل تنش‌های عمیق سیاسی، دشواری ادغام اجتماعی و اقتصادی هزاران پناهجوی افغان که هر

روز بازمی‌گردند، اقتصادی که پس از کاهش حضور بین‌المللی در سال ۲۰۱۴ بسیار کند در حال بهبود است، و فساد فراگیر، می‌شود. اقتصاد همچنان به شدت به کمک‌های توسعه‌ای وابسته است. بخش خصوصی، به‌عنوان بزرگ‌ترین ظرفیت بالقوه ایجاد اشتغال، از کمبود اعتماد سرمایه‌گذاران و فساد گسترده رنج می‌برد. در نتیجه، رشد اقتصادی نه می‌تواند با رشد جمعیت همگام شود و نه فرصت‌های شغلی کافی برای شمار فراوان جوانان افغان که هر سال وارد بازار کار می‌شوند، فراهم آورد. فساد، مشروعیت دولت را تضعیف می‌کند، مانع شکل‌گیری یک اقتصاد واقعی می‌شود و به نامنی دامن می‌زند. فساد در قلب مشکل معافیت از مجازات قرار دارد؛ مشکلی که خود در مرکز چالش‌های جاری حقوق بشری است. تنها افغان‌ها مقصر نیستند، اما پیامدهای فساد به‌طور نامتناسبی بر افغانستان اثر می‌گذارد.

در اپریل، یوناما نخستین گزارش جامع خود در مورد فساد در افغانستان را منتشر کرد. از واکنش گسترده افکار عمومی به این گزارش خرسند شدم. افغان‌ها تأثیرات فساد و معافیت از مجازات را می‌فهمند، زیرا هر روز با آن روبه‌رو هستند. گام‌های مثبتی برای مقابله با این مشکل از سوی حکومت وحدت ملی برداشته شده است. اصلاحاتی که در وزارت دفاع آغاز شده و اثرگذار بوده، اکنون در وزارت امور داخله نیز به کار گرفته می‌شود. مرکز عدالت مبارزه با فساد در حال اثبات کارآمدی خود به‌عنوان ابزاری مؤثر است.

بخش حقوق بشر یوناما همچنان متعهد است داده‌های معتبر از تأثیرات مخاصمه بر غیرنظامیان—به‌ویژه زنان و کودکان—را فراهم کند. این بخش به تعامل با همه طرف‌های اصلی درگیر ادامه می‌دهد تا آنان را در اتخاذ تدابیری برای محدود ساختن آسیب به غیرنظامیان یاری رساند. گزارش یوناما درباره برخورد با بازداشت‌شدگان مرتبط با مخاصمه برای دوره ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ در اپریل و همزمان با دور دوم بررسی ادواری افغانستان در کمیته ملل متحد علیه شکنجه منتشر شد. یوناما از تعهد مجدد حکومت برای تصویب پروتکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه و اتخاذ گام‌های بیشتر برای از میان بردن شکنجه و بدرفتاری با بازداشت‌شدگان استقبال می‌کند. این تلاش‌ها باید تسریع شود تا پاسخ‌گویی افزایش یابد و اعتماد عمومی به حکومت تقویت گردد.

آقای رئیس،

حمله ۳۱ مه و رویدادهای پس از آن باید همچون لحظه‌ای روشنگر عمل کند. ما در نقطه‌ای قرار داریم که باید تصمیم‌های آگاهانه‌ای برای معکوس کردن روندهای منفی و جست‌وجوی ثبات بگیریم، وگرنه با پیامدهای بسیار بدتری روبه‌رو خواهیم شد. بحران اخیر خطرهای پیشبرد منافع محدود - چه داخلی و چه بین‌المللی - را در متن شکننده افغانستان نشان داده است. دو موضوع مشخص هست که به‌ویژه باید بر آن‌ها تمرکز کنیم.

نخست، در عرصه داخلی، آمادگی‌ها برای دور بعدی انتخابات—پارلمانی و ریاست‌جمهوری—باید شتاب یابد. درباره استفاده از تکنالوژی و همچنین نقش و سازوکارهای کمک انتخاباتی بین‌المللی باید تصمیم‌گیری شود. کار ثبت‌نام رأی‌دهندگان باید آغاز گردد. تقویم انتخاباتی باید روشن شود. در گفت‌وگوهایم با بازیگران سیاسی افغانستان، به‌ویژه بیرون از کابل، روشن است که نبود شفافیت در این موارد، بخش عمده‌ای از بی‌اعتمادی فزاینده سیاسی را شکل می‌دهد. ما درک می‌کنیم که کمیسیون مستقل انتخابات احتمالاً به زودی—حتی از فردا—در مورد تاریخ انتخابات پارلمانی اعلامیه‌ای صادر خواهد کرد. باور دارم این اعلامیه به کاهش تنش‌های سیاسی‌ای که در این گزارش به آن‌ها اشاره کردم کمک خواهد کرد.

دوم، همان‌طور که بارها در این مجمع و جاهای دیگر گفته‌ام، یک روند واقعی صلح با طالبان ضروری و فوری است. در نشست کابل ۶ جون بر نیاز به یک شیوه همزیستی میان افغانستان و همسایگانش تأکید شد. هم‌زمان، مردم افغانستان را تشویق می‌کنم که گفت‌وگوی داخلی درباره معنای صلح و آشتی را آغاز کنند. دولت و طالبان باید مستقیماً با یکدیگر وارد تعامل شوند تا یک راه‌حل سیاسی را تعریف کنند. در این زمینه، تعیین رئیس جدید شورای عالی صلح تحول‌خوشایندی است، اما این فقط نخستین گام به سوی پویاسازی شورا و نقش تازه آن در پیشبرد روند صلح است.

آقای رئیس،

یوناما با بهره‌گیری از روابط دیرینه و تجربه‌اش، هر آنچه در توان دارد برای مهار تنش‌های سیاسی انجام می‌دهد. من به تمام اعضای مأموریت و تیم کشوری بابت این تلاش‌ها افتخار می‌کنم. افتخار داشتم که هفته گذشته از سرمنشی در افغانستان میزبانی کنم؛ سفری که به روشنی تعهد ایشان و این سازمان به افغانستان، همبستگی با مردم آن، و پایداری در پیگیری صلح را نشان داد.

ما همچنین چشم‌به‌راه نتایج بازنگری راهبردی‌ای هستیم که شما درخواست کرده‌اید. امیدوار و مطمئنیم که این امر تضمین خواهد کرد که ابزارهای لازم را برای ادامه کار به سود صلح در افغانستان در اختیار داشته باشیم.

در آستانه عید مهم مسلمانان، بار دیگر بر فراخوان خود برای وحدت تأکید می‌کنم و به خویش‌تنداری فرا می‌خوانم تا خانواده‌ها و جوامع بتوانند پایانی آرام برای رمضان داشته باشند.

سپاسگزارم.

* * *

یوناما مأموریت دارد به‌عنوان یک مأموریت سیاسی که در کنار دیگر خدمات کلیدی، «مساعی جمیله» ارائه می‌کند، از دولت افغانستان و مردم افغانستان حمایت کند. «مساعی جمیله» گام‌های دیپلماتیکی است که سازمان ملل با تکیه بر استقلال، بی‌طرفی و تمامیت خود، به صورت علنی و در محافل غیرعلنی برمی‌دارد تا از بروز، تشدید یا گسترش منازعات بین‌المللی جلوگیری کند. یوناما به روند صلح و آشتی یاری می‌رساند؛ حقوق بشر را رصد و ترویج می‌کند، از جمله حفاظت از غیرنظامیان در درگیری‌های مسلحانه؛ حکمرانی خوب را ترویج می‌کند؛ و همکاری منطقه‌ای را تشویق می‌کند. این مأموریت همچنین پشتیبانی توسعه‌ای منسجم از سوی جامعه بین‌المللی را تقویت می‌کند.